

Barnetrygd

Publisert 9. mai 2017

Hvert tiende barn, 98 000 barn, lever i fattige familier i dag. Antallet øker. Om vi mener alvor med at vi vil gjøre noe med barnefattigdom, må vi bruke det mest effektive virkemiddelet vi har: Øke barnetrygden.

SV vil styrke barnetrygden for å redusere forskjellene og bekjempe fattigdom.

Økt barnetrygd

Barnetrygden har ikke blitt økt i takt med lønns- og prisveksten de siste tjue årene. Statistisk sentralbyrå har anslått at vi ville hatt 18 000 færre fattige barn om barnetrygden hadde vært like mye verdt som den var i 1996. De slår også fast at barnetrygden er en av de mest omfordelende støtteordningene vi har.

Ved å øke barnetrygden for alle, men samtidig målrette den mer mot flerbarnsfamilier og enslige forsørgere, vil færre barn vokse opp i fattigdom. Selv om barnetrygden ikke har blitt oppjustert på tjue år, er den fortsatt viktig for veldig mange. En generell økning i satsene er derfor god fordelingspolitikk.

SVs forslag

SV foreslår en femårig opptrapping av barnetrygden. Hvis barnetrygden skulle vært justert i tråd med prisveksten ellers i samfunnet fra 1996, ville det medført en merutgift på omtrent 7 mrd. kroner i 2017. En opptrapping på 1,4 mrd. kroner per år i fem år vil løfte barnetrygden opp på dette nivået.

Opptrappingen må bestå av to deler:

- En generell økning av barnetrygdsatsene
- Endringer som særlig treffer flerbarnsfamilier og enslige forsørgere, som er grupper med høyere risiko for fattigdom enn andre

I vårt alternative statsbudsjett for 2017 har vi foreslått særlige økninger for flerbarnsfamilier og noen av de mest utsatte gruppene med enslige forsørgere. Om disse endringene hadde blitt vedtatt, kunne vi brukt handlingsrommet de påfølgende årene til å øke de generelle satsene. Vi er selvsagt åpne for å gjøre dette på andre måter. Det viktigste er at vi finner en måte å gjøre dette på som virker og som bevarer barnetrygden som en universell ordning.

De to viktigste grepene SV foreslo i alternativbudsjettet for 2017 var økt barnetrygd for flerbarnsfamilier, samt en generell økning i satsene. De konkrete forslagene:

- Justere barnetrygden i tråd med lønnsveksten (409 mill. kroner).
- Innføre søskentillegg på 25 pst. av ordinær barnetrygd fra og med barn nummer 3 men med maksimalt tillegg for tre barn (809 mill. kroner)
- Utvide småbarnstillegget (til dem med overgangsstønad) til også å omfatte barn mellom 3 og 18 år (20,5 mill. kroner, halvårseffekt)
- Øke småbarnstillegget til enslige forsørgere, barn 0-3 år, med 50 pst. (6,5 mill. kroner, halvårseffekt)
- Gjennføre Finnmarks- og Svalbardstillegget (40 mill. kroner, halvårseffekt).

Dette innebærer følgende endringer i satsene:

	Gjeldende sats (2016 og 2017)	SVs forslag for 2017
Ordinær sats	970 kr/mnd	996 kr/mnd
Utvidet barnetrygd. Gis etter søknad til f.eks. skilte, separerte, samboere som har flyttet fra hverandre og enker. Hvis barnet har delt bosted deles denne på begge foreldrene.	970 kr/mnd	996 kr/mnd
Småbarnstillegg til enslige forsørgere som mottar utvidet barnetrygd og full overgangsstønad	660 kr/mnd	1017 kr/mnd
Småbarnstillegget til enslige forsørgere som mottar utvidet barnetrygd og full overgangsstønad til også å omfatte barn mellom 3 og 18 år.	Finnes ikke i dag.	678 kr/mnd
Søskentillegg fra og med barn nummer tre. Maksimalt tillegg for tre barn.	Finnes ikke i dag.	249 kr/mnd

Spørsmål og svar

Er det ikke bedre å behovsprøve barnetrygden da?

Nei. Fordi:

Behovsprøvde ordninger kan ende opp med å bli **fattigdomsfeller**. Ordninger som faller bort etter hvert som en jobber og tjener mer, fører til at de som er rett under grensen vil tape økonomisk på å jobbe over denne grensen.

Barnetrygden kan sees på som et «**skattefradrag**» du mottar når du har barn, for å motvirke de økte utgiftene barnefamilier har. Forskjellen på barnetrygd og skattefradrag er at alle, også de som tjener for lite til å kunne benytte seg av skattefradrag, får økningen i barnetrygd. Hvis man i stedet gir et skattefradrag vil ikke de med dårligst råd få penger.

Det norske velferdssystemet er kjennetegnet ved at det er universelt, slik at alle får tilgang til velferdsgodene uten å måtte stå «med lua i hånda». Det er ikke noe mer naturlig å behovsprøve

barnetrygd enn det er å behovsprøve gratis skole eller kreftbehandling. I tillegg viser all erfaring at behovsprøvde særordninger for fattige raskt mister oppslutning i befolkningen og vil bli fjernet.

En universell barnetrygd er **ubyråkratisk**. Behovsprøving krever individuell saksbehandling, som er dyrt.

Barnetrygd kan sees på som en **overføring mellom livsfaser**. Den som får barn får et ekstra «skattefradrag» i perioden av livet hvor man har høye utgifter til barn, som du selv betaler for senere i livet med litt høyere skatt.

Behovsprøving betyr bare at de nest fattigste må betale for de fattigste. De som tar til orde for behovsprøving av barnetrygd, unnlater nemlig som regel å si hvilke inntektsgrenser de ser for seg. Sannheten er at alle forslag om behovsprøving innebærer at barnetrygden forsvinner også for folk med relativt lave og vanlige inntekter.

Det er vel ingen grunn til at rike skal få barnetrygd? Bedre å behovsprøve

Det er riktig at høytlønte også får barnetrygd, men de betaler også prosentvis mer skatt. De partiene som mener at høytlønte betaler for lite skatt, står fritt til å støtte SVs forslag om høyere skatt for dem med høye inntekter.

For øvrig er det et viktig poeng i at høytlønte også får barnetrygd. Dette er det samme som at de med høyest inntekt også skal få gratis helsehjelp om de trenger det. En godt fungerende velferdsstat er avhengig av at alle betaler skatt og at alle får ta del i velferdsgodene. Alle skal få igjen for å betale skatt.

Men er det ikke bedre å behovsprøve barnetrygden og så bruke pengene på billigere eller gratis barnehage?

Dette forslaget vil jo innebære at de med barn i skolealder skal tape for å finansiere barnehage, fordi et slikt forslag betyr at de med eldre unger mister barnetrygd.

Det er vanskelig å forstå hvorfor foreldre med barn i skolen skal være de som finansierer et løft for barnehagen. Da er det bedre om finansieringen tas gjennom et omfordelende skattesystem.

Økt barnetrygd vil svekke insentivene til arbeid

Styrken til universelle ordninger er nettopp at de ikke faller bort når man jobber og tjener mer penger. Dermed påvirkes ikke arbeidsinsentivene i nevneverdig grad.

De som ønsker å behovsprøve barnetrygden har derimot et forklaringsproblem. For eksempel har barnefamilieutvalget¹ beregnet at behovsprøving av barnetrygden fører til at 10 000 årsverk forsvinner.

¹ NOU 2017: 6, Offentlig støtte til barnefamiliene